

V. évfolyam, 4. szám, 2012

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Pénzügyi Hírlevél
V. évfolyam, 3. szám, 2012

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Kemény Gábor

Szerzők

Péter Krisztina

peter.krisztina@aki.gov.hu

Felkai Beáta Olga

felkai.beata.olga@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet

H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944

Telefon: (+36 1) 476-6093

Fax: (+36 1) 217-0984

www.aki.gov.hu

aki@aki.gov.hu

<https://pair.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (+36 1) 476-3064

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Nemzeti támogatások.....	5
EU-társfinanszírozással működő támogatások.....	6
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program, Nemzeti Vidékfejlesztési Terv.....	6
Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások	7
Közvetlen uniós támogatások.....	8
Kiegészítő táblák.....	9

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások aktuális 716,4 milliárd forintos előirányzatából 2012. szeptember 30-ig 406,2 milliárd forintot kaptak meg az ágazati szereplők (1. táblázat), amely összeg az éves pénzügyi keret 56,7 százaléka. A nemzeti támogatások 65,8 százaléka jutott el a gazdálkodókhoz, ez ugyan nem éri el az

előző év azonos időszakának 86,2 százalékos arányát, de nem is marad el érdemben az időarányostól. Az EU társfinanszírozással működő támogatásoknak csupán 52,7 százaléka került kifizetésre az első három negyedévben.

1. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások előirányzata és teljesülése, 2012

Jogcím	Eredeti előirányzat	Aktuális előirányzat	I.-III. negyedévi kifizetés	Aktuális előirányzat felhasználása (százalék)
I. Nemzeti támogatások	60 338	81 986	53 987	65,8
II. EU társfinanszírozással működő támogatások	240 390	307 952	162 430	52,7
Nemzeti Vidékfejlesztési Terv	-	0	67	-
Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program	227 392	285 312	151 239	53,0
I. tengely: A mezőgazdaság és erdészeti ágazat versenyképességének javítása	105 337	126 687	63 979	50,5
II. tengely: A környezet és a vidék fejlesztése	78 006	87 446	53 638	61,3
III. tengely: Az életminőség javítása a vidéki területeken és a diverzifikáció ösztönzése	30 671	47 784	26 063	54,5
IV. tengely: Leader intézkedések	7 378	13 532	4 202	31,1
Technikai segítségnyújtás	6 000	9 863	3 357	34,0
Halászati Operatív Program	3 600	8 684	2 264	26,1
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	9 398	13 956	8 860	63,5
III. EU által közvetlenül folyósított támogatások	326 479	326 479	189 795	58,1
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	306 542	306 542	168 681	55,0
Agrárpiaci támogatások	19 937	19 937	21 114	105,9
Agrártámogatások mindösszesen	627 207	716 417	406 212	56,7

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 46,7 százaléka közvetlen uniós forrásból, 13,3 százaléka nemzeti költségvetésből, 40,0 százaléka társfinanszírozásban valósult meg.

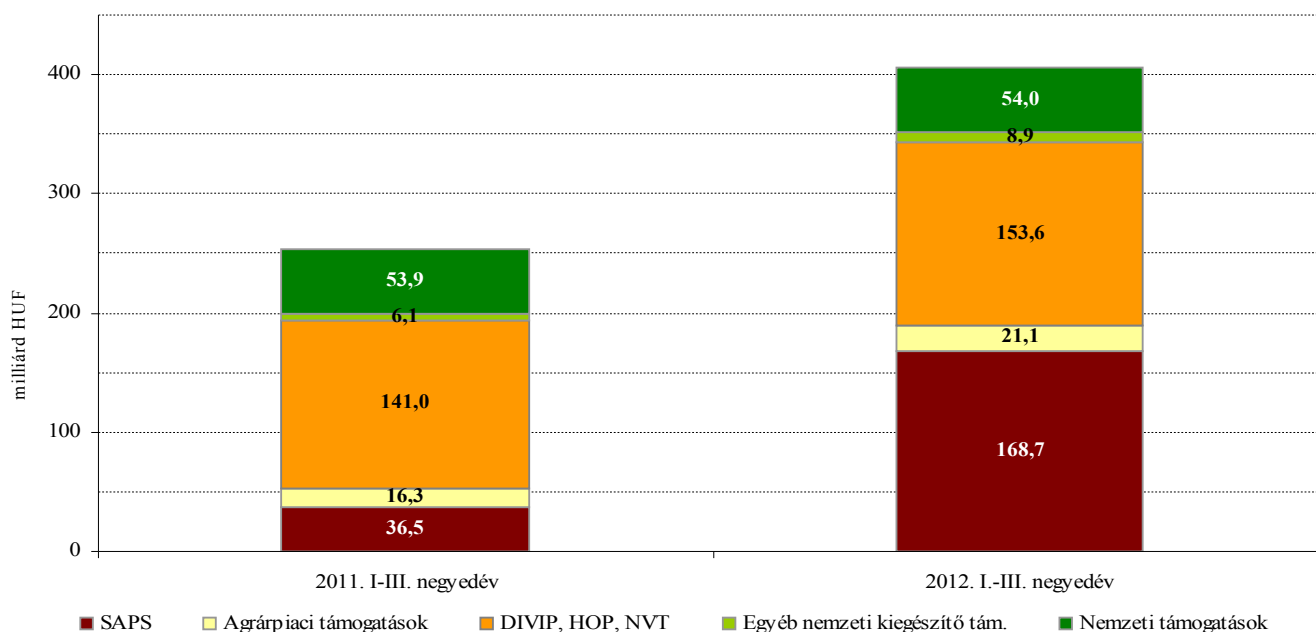
A harmadik negyedév során az EU társfinanszírozással működő támogatásoknál 41,1 milliárd forintot, ezen

belül a Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program keretében 36,2 milliárd forintot folyósítottak a gazdálkodóknak. Ezen időszak alatt a nemzeti támogatások összege mindössze 6,9 milliárd forint volt.

A 2012. első három negyedévében folyósított támogatások összege 152,3 milliárd forinttal haladta meg a 2011. azonos időszakában kifizetett összeget (1. ábra). A növekedés a nemzeti támogatásoknál nem számottevő, ám a többi jogcím esetében jelentős mértékű, különösen a SAPS támogatásokat tekintve, ami az egyenletesebb

ütemű kifizetésre történő folyamatos visszaállással magyarázható. A 2011. évi pénzügyi boríték folyósításának (melynek az uniós kifizetési rend szerint 2012. június 30-ig kellett befejeződnie) arányos része húzódott át a 2012. évre.

1. ábra: Agrártámogatások főbb jogcímeinek első három negyedéves kifizetései, 2011 és 2012

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások 716,4 milliárd forintos éves keretének 77,2 százalékát uniós források biztosítják, 22,8 százaléka származik a nemzeti költségvetésből. Hasonlóan alakult ez az arány 2012 el-

ső háromnegyed-évéhez tartozó kifizetéseknél is, amelyek 76,0 százaléka uniós, 24,0 százaléka hazai forrásból valósult meg.

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2012

Forrás	millió HUF					
	2012. évi aktuális előirányzat			2012. I-III. negyedévi kifizetés		
	Összesen	EU	Nemzeti	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	81 986	0	81 986	53 987	0	53 987
EU társfinanszírozású támogatások	307 952	226 506	81 446	162 430	118 991	43 439
Közvetlen EU kifizetések	326 479	326 479	0	189 795	189 795	0
Összesen	716 417	552 985	163 432	406 212	308 786	97 426

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások 82,0 milliárd forintos aktuális előirányzatának 65,8 százaléka jutott el a gazdálkodókhoz a harmadik negyedév végéig (3. táblázat). A folyó kiadások és jövedelemtámogatások képezték a kifizetések 78,6 százalékát, ezen belül 22,8 milliárd forint volt a területalapú támogatások nemzeti kiegészítése. A másik jelentős tétel a nemzeti agrárkárnyhítás, ahol a folyósítás összege már az első negyedév végén megha-

ladta az eredetileg előirányzott 4,0 milliárd forintos keretet, a harmadik negyedév végére pedig elérte az aktuális előirányzat 67,8 százalékát. Kiugróan magas a *top-up* támogatások teljesülése, 89,0 százalék valamint az erdőtelepítési támogatásoké, 95,8 százalék.

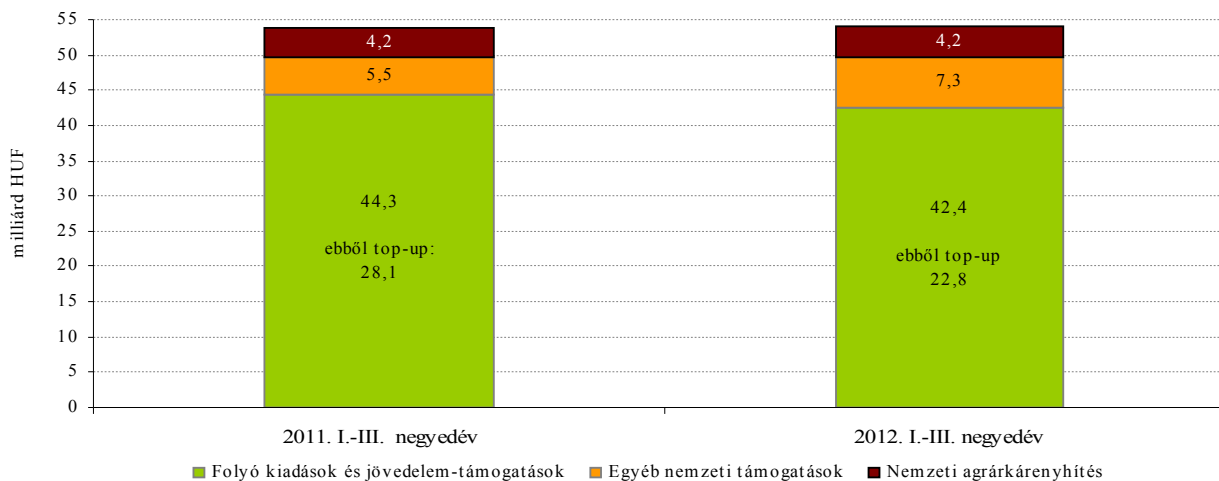
Az előző év azonos időszakával közel megegyező a kifizetett nemzeti támogatások összege (2. ábra).

3. táblázat: **Nemzeti támogatások előirányzata és teljesülése, 2012**

millió HUF			
Jogcím	Eredeti előirányzat	Aktuális előirányzat	I-III. negyedév
Folyó kiadások és jövedelemtámogatások	51 000	58 506	42 427
ebből: top-up	24 065	25 635	22 818
állatjóléti támogatások	9 584	17 423	10 027
Erdőfelújítás	244	268	164
Erdőtelepítés, erdőszerkezet-átalakítás, fásítás	238	284	272
Fenntartható erdőgazdálkodás támogatása	53	61	1
Állattenyésztési feladatok	906	908	669
Fejlesztési típusú támogatások	96	152	59
Nemzeti agrárkárnyhítás	4 000	6 211	4 214
Állat- és növénykárntalanítás	1 000	1 298	1 002
Árfolyamkockázat és egyéb EU által nem térített kiadások	1 300	11 866	4 905
Tanyafejlesztés	1 501	2 432	274
Nemzeti támogatások	60 338	81 986	53 987

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

2. ábra: **A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2011 és 2012**

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

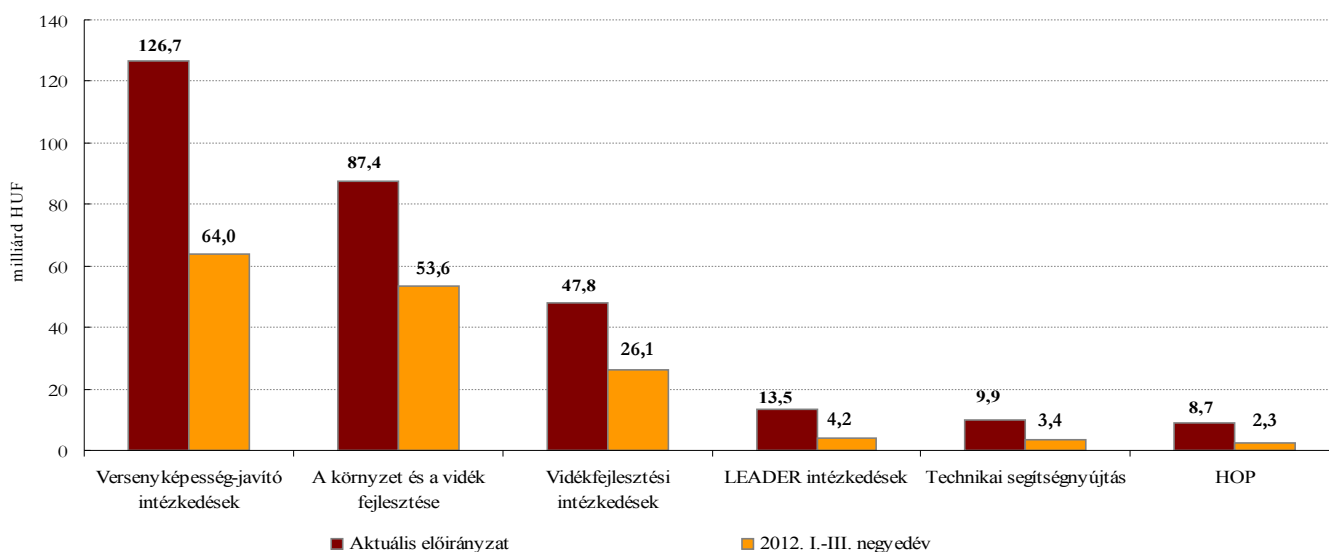
EU-társfinanszírozással működő támogatások

Darányi Ignác Vidékfejlesztési Program, Nemzeti Vidékfejlesztési Terv

A DIVIP (korábban ÚMVP) eredeti előirányzata 57,9 milliárd forinttal bővült szeptember végéig. A program 285,3 milliárd forintos keretösszegéből 151,2

milliárd forint kifizetése történt meg a harmadik negyedév végéig, amelyből 64,0 milliárd forint az I. tengelyhez, 53,6 milliárd forint a II. tengelyhez kapcsolódott. A keretkihasználás a II. tengelynél volt a legkedvezőbb 61,3 százalék, azon belül az agrár-környezetgazdálkodási jogcímhez kapcsolódott 41,3 milliárd forint kifizetés (3. ábra).

3. ábra: EU-társfinanszírozással működő intézkedések keretösszege és kifizetései, 2012

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A korábban (2008-ban) már lezárult NVT intézkedések determinációira 2012 első három negyedévében 1,4 milliárd forintot folyósítottak, a DIVIP I. és II. tengely

pénzügyi keretének terhére (4. táblázat). Az összeg nagy része a mezőgazdasági területek erdősítése intézkedés célját szolgálta. Négy jogcím lényegében befejeződött.

4. táblázat: A Nemzeti Vidékfejlesztési Terv determinációját képező jogcímek

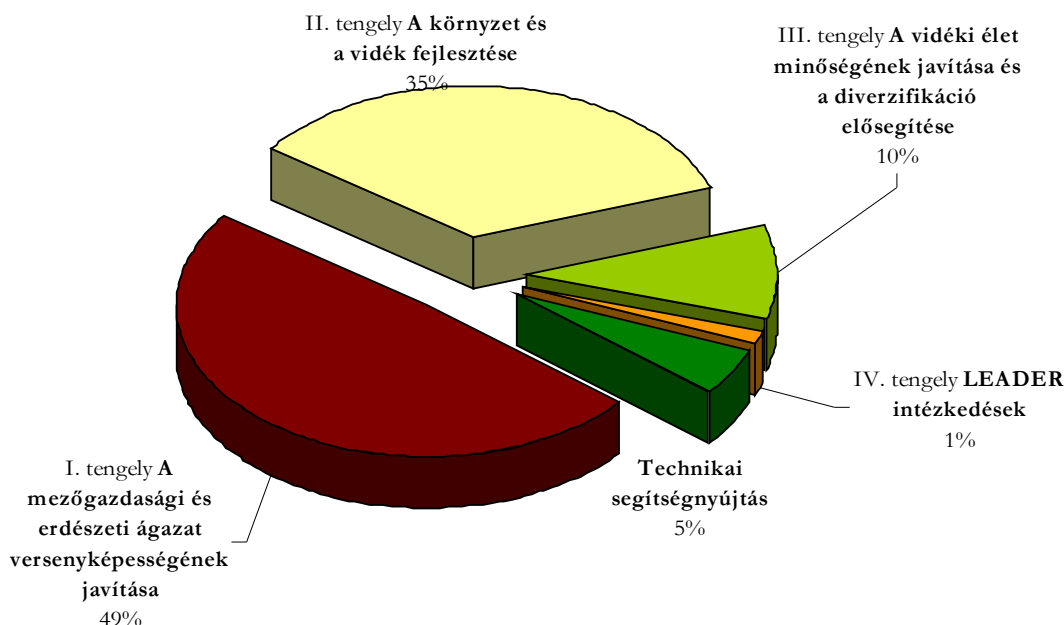
Jogcím							millió HUF
	2007	2008	2009	2010	2011	2012. I.-III. negyedév	Összesen
Az EU környezetvédelmi, állatjóléti előírásainak való megfelelés	0	0	220	8	1	0	229
Termelői csoportok támogatása	945	2 355	1 762	444	6	0	5 512
Szerkezetátalakítás alatt álló, félig önellátó gazdaságok támogatása	0	90	28	17	2	0	137
Agrár-környezetgazdálkodás	0	31 363	31 361	27 625	744	130	91 223
Mezőgazdasági területek erdősítése	0	4 134	1 813	9 135	4 850	1 277	21 209
Kedvezőtlen adottságú területek támogatása	3	187	102	46	0	0	338
Összesen	948	38 129	35 286	37 275	5 603	1 407	118 648

Forrás: MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

A DIVIP eddigi összes kifizetését tekintve az I. tengely a meghatározó. A program keretében 2007-2012 között 780,4 milliárd forint összegű vidékfejlesztési támogatáshoz jutottak a gazdálkodók, amelynek csaknem

fele, 49,0 százaléka a mezőgazdasági és erdészeti ágazat versenyképességének javítását szolgálta, 34,6 százaléka pedig a környezet és vidék fejlesztését (4. ábra).

4. ábra: DIVIP kifizetések tengelyenként, kumulált adatok 2007-től 2012 harmadik negyedévéig

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Egyéb, uniós támogatásokat kiegészítő nemzeti támogatások

A nemzeti kiegészítő támogatással működő programok keretében 2012. első három negyedévében 24,8

milliárd forint támogatásban részesültek az érintettek, melyből 8,9 milliárd forint volt a nemzeti rész (5. táblázat). A kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós forrásból finanszírozott része a belpiaci támogatások között szerepel (6. táblázat).

5. táblázat: Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok

Jogcímek	2012. I-III. negyedév	
	Összes kifizetés	Ebből: nemzeti
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	1 004	502
Iskolatej program	1 589	1 215
Iskolagyümölcs program	1 205	373
Egyes speciális szövetkezések támogatása	6 457	2 025
Nemzeti Diverzifikációs Program	9 152	2 363
Állatbetegségek és zoonózis felszámolása	2 543	962
Unós programok ÁFA fedezete	2 839	1 420
Összesen	24 788	8 860

Forrás: VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Közvetlen uniós támogatások

Az EU által közvetlenül folyósított támogatások előirányzata a 2012. évre 326,5 milliárd forint, amelynek 58,1 százaléka került kifizetésre a harmadik negyedév végéig (6. táblázat). A közvetlen termelői támogatások teljesülése 55,0 százalék, ez az arány az előző év azonos időszakához viszonyítva – akkor 17,9 százalék volt – igen magas. Mint ahogy az már említésre került, ez az arány magyarázható, hogy míg a korábbi években e jogcímen jelentős kifizetések az utolsó negyedévben történ-

tek, addig a 2012. évre nagyobb rész húzódott át az egyenletesebb ütemű kifizetésből adódóan (5. ábra).

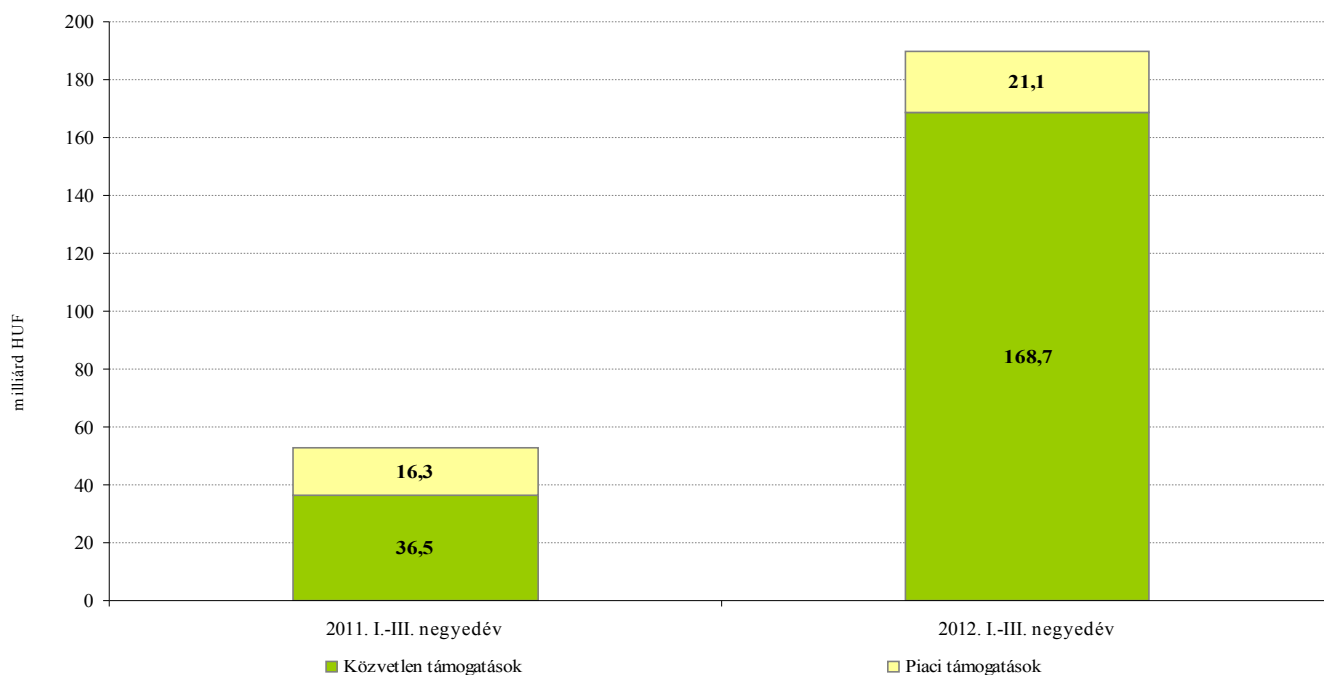
Az agrárpiaci támogatások összege már a harmadik negyedév végén meghaladta a 2012. évi keretet. A gazdálkodóknak folyósított összeg 92,8 százaléka belpiaci támogatás volt, amelyből 14,5 milliárd forint a már bemutatott nemzeti kiegészítő támogatások uniós forrásból származó része, 5,1 milliárd forint a szőlő-bor ágazat szerkezetátalakítási támogatása.

6. táblázat: Az EU által közvetlenül folyósított kifizetések

	millió HUF	
Jogcím	Aktuális előirányzat	2012. I.-III. negyedév
Közvetlen termelői támogatások	306 542	168 681
Piaci támogatások	19 937	21 114
Belpiaci intézkedések	19 472	19 592
Külpiaci intézkedések	452	298
Intervenciós költségek	14	1 225
Összesen	326 479	189 795

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

5. ábra: Az EU által közvetlenül folyósított támogatások

Forrás: VM és MVH adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

Kiegészítő táblák

7. táblázat: **SAPS, Top-up támogatások tárgyévi teljesülése részletesen**

Jogcím	2012. I-III. negyedév
	millió HUF
SAPS + elkülönített cukor és zöldség támogatás	168 681,4
Területalapú támogatás	144 266,8
Elkülönített cukor	12 035,2
Elkülönített zöldség	1 344,8
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó energianövény támogatás	0,0
Szárított takarmány kvótákkal szabályozott támogatás	137,1
Feldolgozóipari célú málna- és földieper támogatás	5,8
Egyedi és különleges tejpiai támogatás	1 704,9
Zöldség, gyümölcs és a dohány szerkezetátalakítás	9 186,8
Top-up	22 818,5
Területalapú támogatás (héjas, rizs, szántóföldi)	374,3
GOFR területalapú támogatás	35,7
Hüvelyesek kiegészítő-termeléstől elválasztott	0,0
Rizs kiegészítő-termeléstől elválasztott	90,9
Anyajuh támogatás	1 031,2
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – termeléstől elválasztott	357,0
Anyajuhtartás de minimis támogatás	1 265,4
Anyatehén támogatás	5 058,5
Anyatehén támogatás - termeléstől elválasztott	0,8
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	4 500,6
Szarvasmarha tartás extenzifikációs támogatása - elválasztott	1 222,9
Nemzeti tejtámogatás	7 713,5
Anyakecske tartás de minimis támogatása	42,8
Burley dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	143,4
Virginia dohány kiegészítő-termeléstől elválasztott	981,6
Összesen	191 499,9

Forrás: MVH és VM adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán

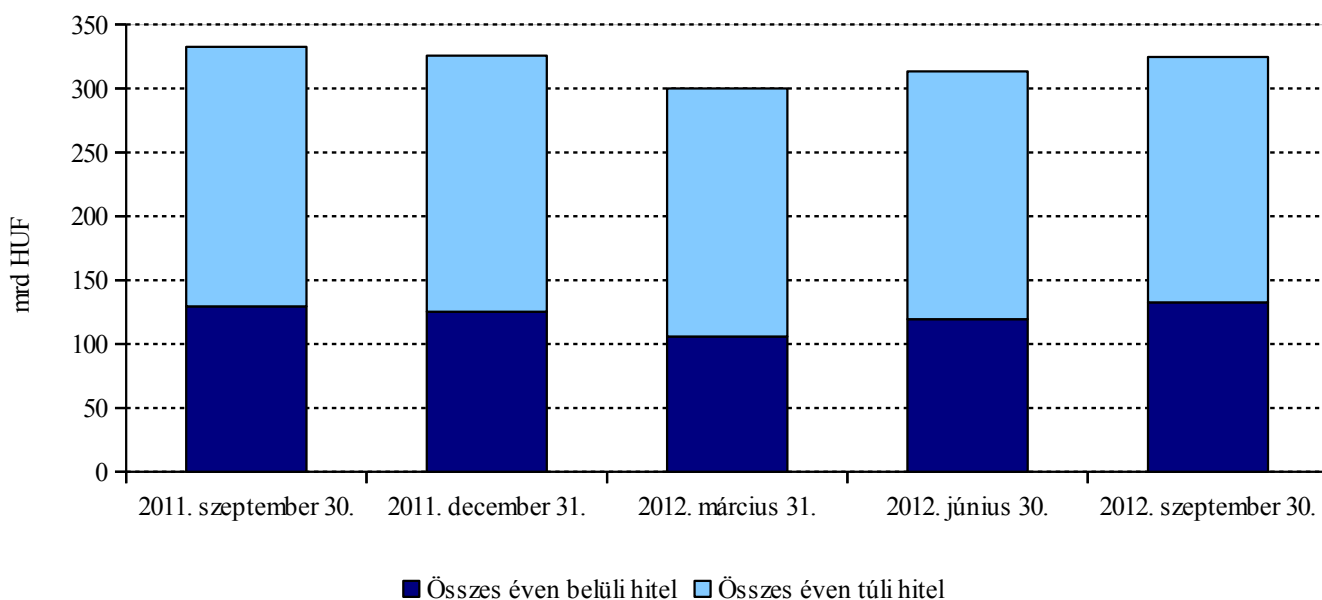
A mezőgazdaság hitelállománya²

A nemzet összes társas vállalkozásának hitelállományából a mezőgazdasági társas vállalkozások részesedése 2012 harmadik negyedévében 4,65 százalék volt. 2012 második negyedévéhez viszonyítva több mint 11 milliárd Ft-tal nagyobb, 324,7 milliárd forint a társas gazdaságok hitelállománya.

Az előző negyedévhez hasonlóan 2012 harmadik negyedévében is az éven túli hitelek aránya dominál a le-

járat szerinti bontásban (6. ábra). 2011 második felében aránya jellemzően 61-62 százalék közötti volt, 2012 márciusában viszont megközelítette a 65 százalékot. 2012 harmadik negyedévének végére azonban 1 százalékos mérséklődés tapasztalható a hosszú hitelek állományában, míg a rövid hitelek közel 12 százalékkal nőttek, így a társas gazdaságok éven túli hiteleinek aránya lecsökkent 59,1 százalékra.

6. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya és lejáratú idő szerinti megoszlása és alakulása 2012 első negyedévében és az azt megelőző egy évben

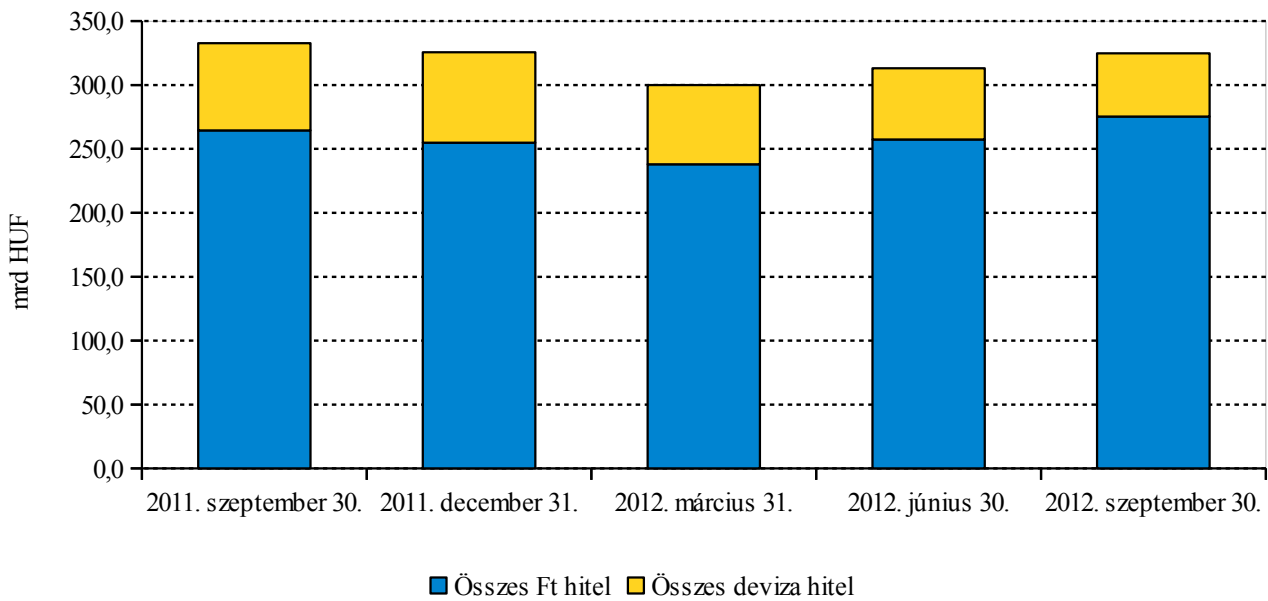
Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

²Csak a mezőgazdasági termelést fő tevékenységként végző társas vállalkozások hiteleire vonatkozik, nem tartalmazza az egyéni gazdaságok és egyéb pl. integrátor szervezetek hitelállományát.

A mezőgazdaság hiteleinek – a vizsgált időszak első három negyedévében – több, mint 20 százaléka volt deviza alapú (7. ábra). 2012 második negyedévében ez az érték 17,8 százalékra mérséklődött, majd a harmadik negyedévre tovább csökkent 15,2 százalékra. A nemzet-

gazdaságra jellemző érték ennél jóval magasabb, 54-59 százalék közötti a vizsgált időszakban. A devizahitelek állománycsökkenése ugyanakkor nemcsak a mezőgazdaságban, hanem a nemzetgazdaságban is megfigyelhető.

7. ábra: **A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása 2012 első negyedévében és az azt megelőző egy évben**

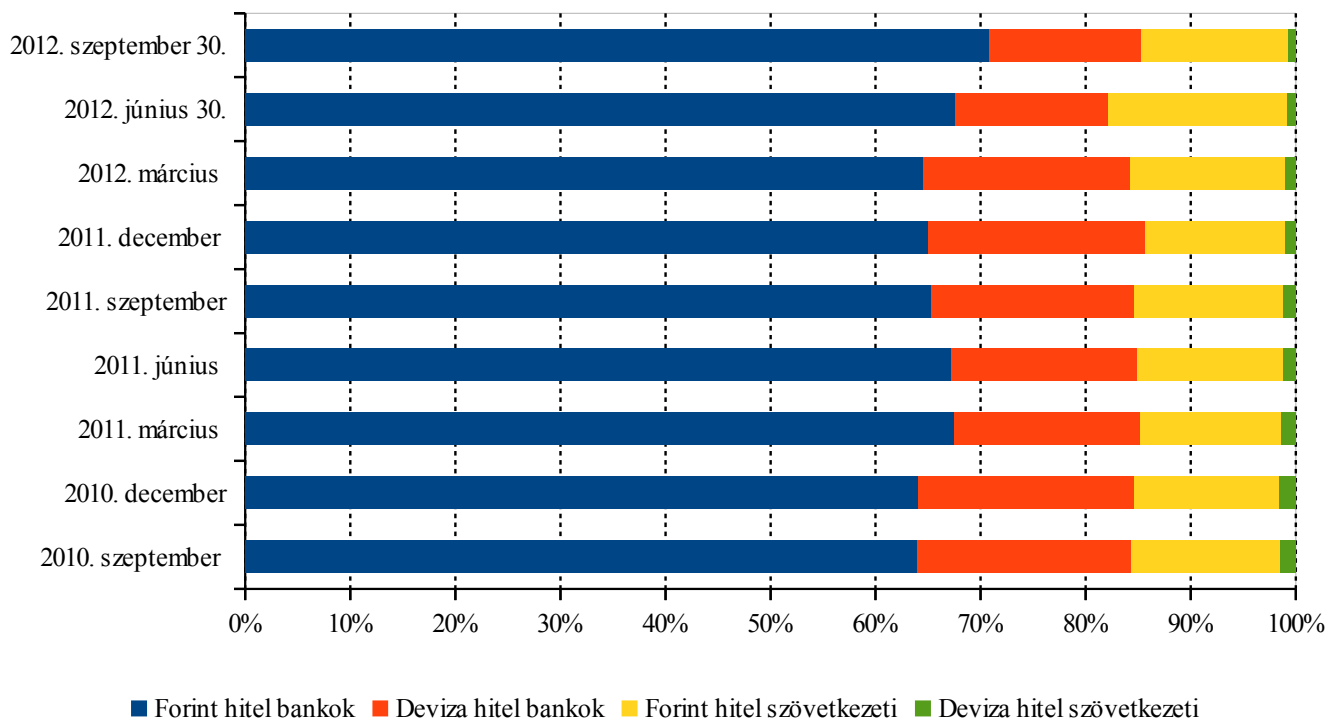

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A szövetkezeti hitelintézetek kihelyezéseinek aránya 2012 harmadik negyedévében 14,7 százalék (8. ábra). 2012 márciusa óta a bankok forinthiteleinek állománya folyamatosan nőtt (az arány márciusban 64,5 százalék, júniusban pedig 67,6 százalék volt, majd 2012 harmadik negyedévében 70,8 százalék), míg a szövetkezeti hitelintézeteknél az állomány tekintetében stagnálás tapasztalható,

egyedül 2012 júniusában volt kiugró az 53,4 milliárdos szövetkezeti forint hitelállomány, ami a harmadik negyedévre lecsökkent a vizsgált időszakban átlagosnak tekinthető 45,4 milliárdos összegre. Az innen igényelt hitelek sajátossága, hogy döntő többségében Ft alapúak (95,2 százalék).

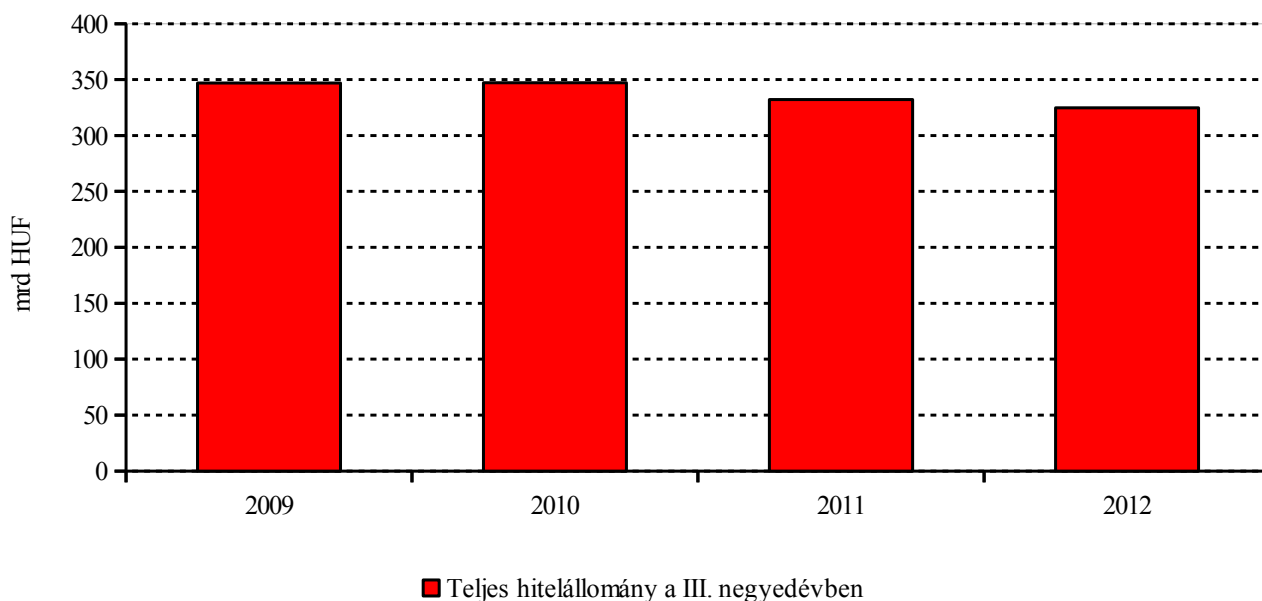
8. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak hitelállományának forrás és a hitel nyújtója szerinti megoszlása és alakulása 2010 első és 2012 első negyedéve között

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Megvizsgálva az elmúlt néhány év harmadik negyedévéhez kapcsolódó értékeket megállapítható, hogy (9. ábra) az elmúlt években a teljes mezőgazdasági hitelállomány ezekben az időszakokban folyamatosan csökkent.

9. ábra: A mezőgazdaság társas vállalkozásainak teljes hitelállománya 2009-2012 harmadik negyedéveiben

Forrás: MNB adatok alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Lízing cégek mezőgazdasági kihelyezései

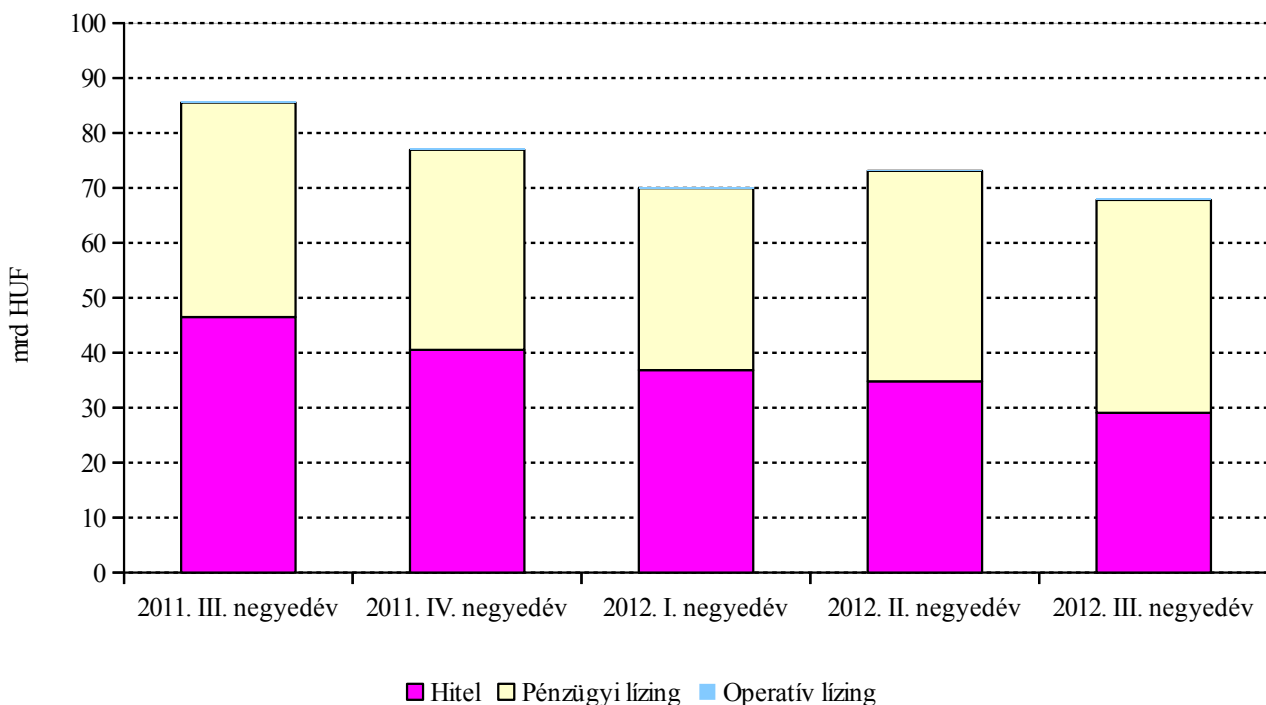
A mezőgazdasági új és használt gépek lízing cégek által finanszírozott állományában a vizsgált időszakban jellemzően csökkenő volt a tendencia. 2012 második negyedévében 73,26 milliárdos volt a záróállomány, jelenleg 68,1 milliárd forint a lízing cégek teljes kintlévősége.

Látható a 10. ábrán, hogy a lízingcégek által folyósított hitel aránya (ellentétben a 2009-re és 2010-re jellemző tendenciákkal) a vizsgált időszakban folyamatosan csökkent, 2011 év elején még 57,7 százalék volt, a vizsgált negyedévre azonban visszaesett 42,7 százalékra. Ez egy év alatt több, mint 10 százalékpontos csökkenést jelent.

A 2011-es év során ugyanakkor bővült a pénzügyi és operatív lízing, együttes arányuk 2011 második félévében még 46-47 százalék volt, 2012 első negyedévére viszont – folyamatos emelkedés mellett – megközelítette a 47,5 százalékot. A bővülés pedig tovább folytatódott, a 2012-es második és harmadik negyedévben is, együttes részesedésük már meghaladta az 50 százalékot.

Mindez leginkább a pénzügyi lízing értékének köszönhető, hiszen az operatív lízing értéke a jelenlegi negyedévben sem volt több 300 millió Ft-nál, szemben a pénzügyi lízing 38,7 milliárd forintos értékével.

10. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek alakulása

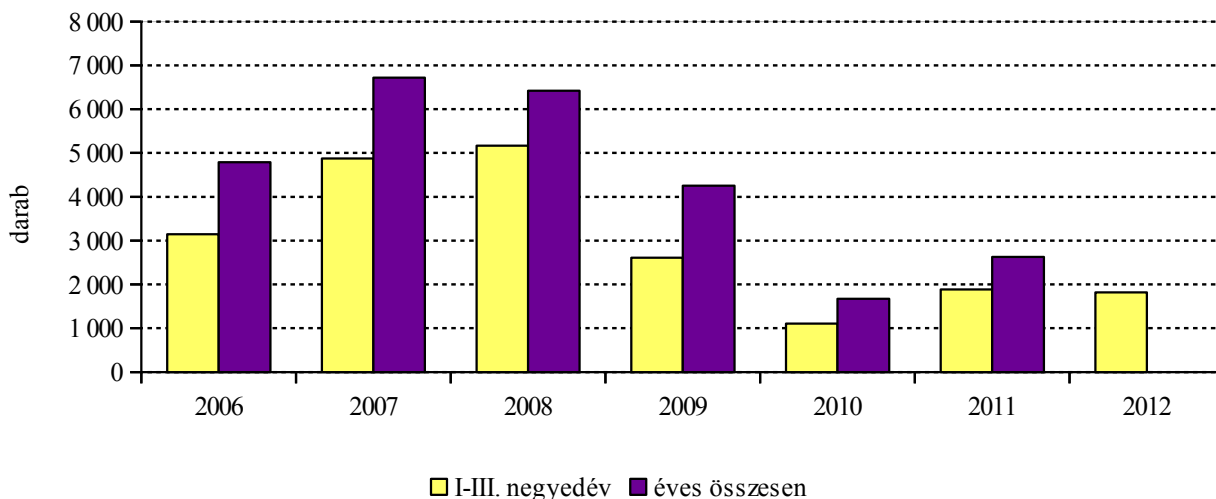

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

Éves szinten 2007-től kezdődően folyamatosan mérséklődött a szerződéskötések száma (11. ábra), ez a tendencia láthatóan 2010 után megfordult. A 2011. év végi 2627 db bár még így sem éri el 2010-et megelőző időszak értékeit, de pozitív irányú a változás. A 2012 har-

madik negyedévéhez kapcsolódó 1 818 db szerződés elmarad az előző év hasonló adatától, így kérdéses, hogy 2011-hez hasonlóan, 2012-ben is növekedés lesz-e éves szinten a szerződések számában.

11. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása

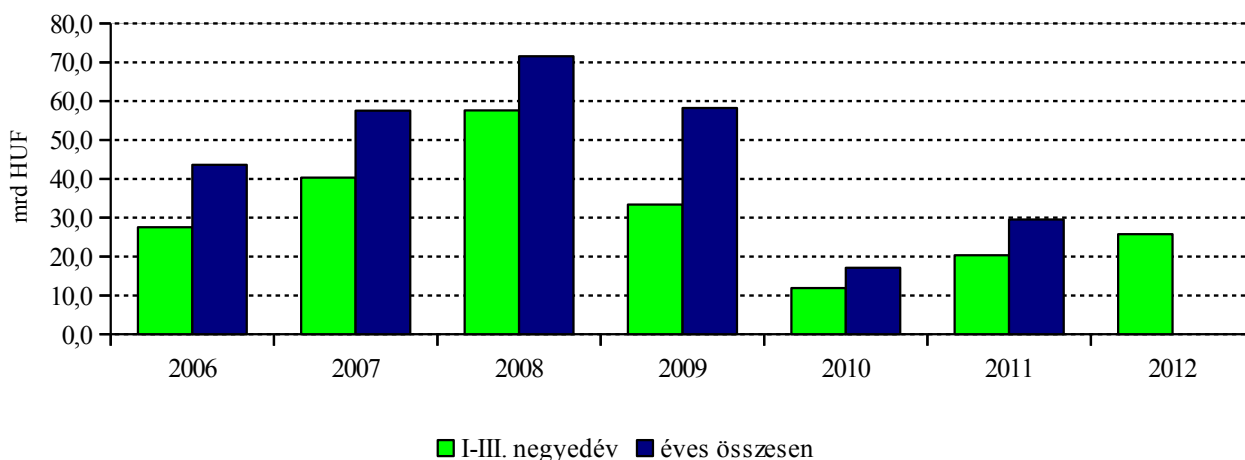

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

A finanszírozott összeg negyedéves alakulását vizsgálva (12. ábra) megállapítható, hogy az előző év harmadik negyedévéhez képest 5,5 milliárd forinttal nőtt a

finanszírozott összeg nagysága. Ez bővülést jelez előre a 2012-es év egészére is.

12. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági finanszírozott összegének éves alakulása

Forrás: Magyar lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Pénzügypolitikai Osztályán.

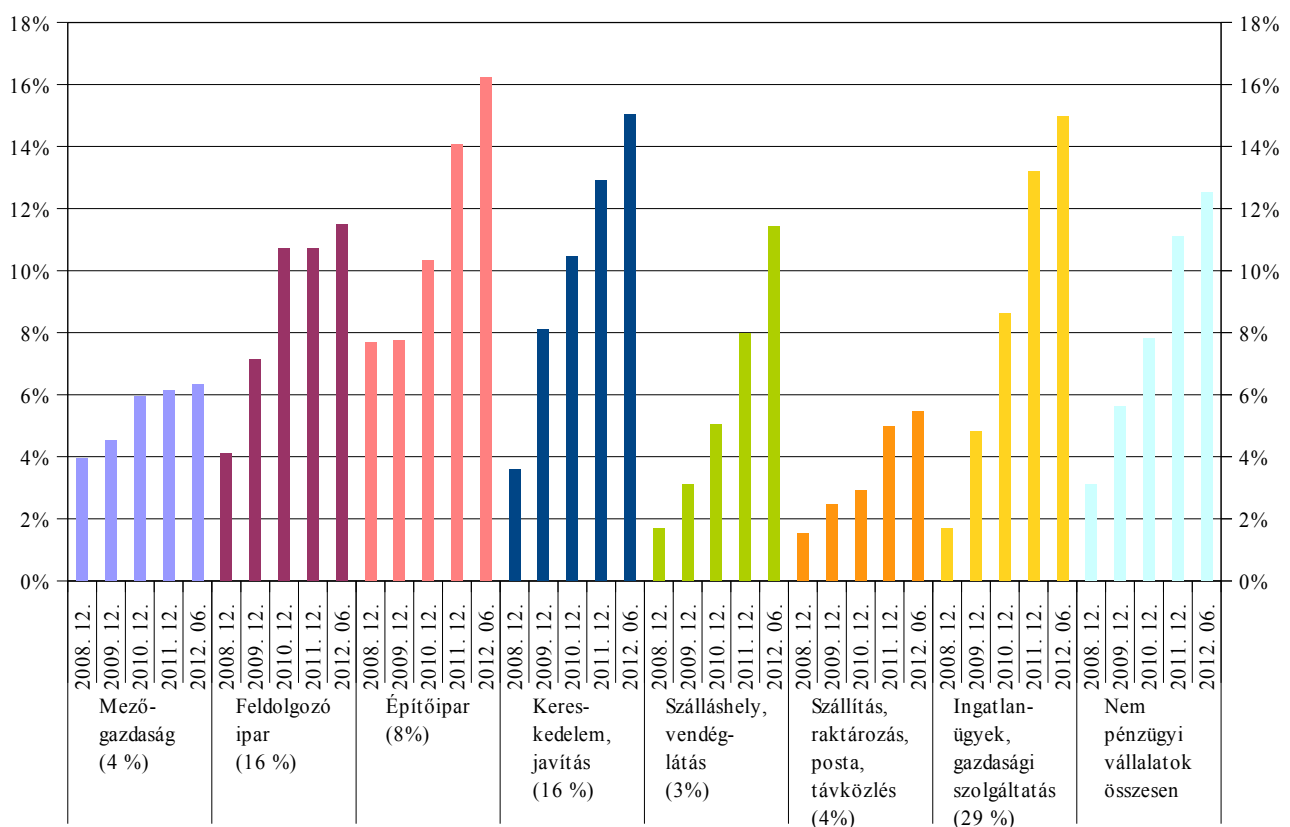
Egyes ágazatok vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A 13. ábrából látszik, hogy a mezőgazdasági vállalkozások esetében (a legtöbb ágazathoz hasonlóan) fo-

lyamatosan emelkedik a mutató értéke. Az emelkedés mértéke azonban megtorpanni látszik, a 2010. év végi értékhez képest 2011 év végére csak 0,1 százalékponttal emelkedett a mutató értéke, 2012 júniusára pedig további 0,2 százalékponttal. Ehhez hasonló változást más ágazat nem tud felmutatni, a jellemző inkább a 2,0 vagy magasabb százalékpontos növekedés. Összességében azt mondhatjuk, hogy a mezőgazdaság a megbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik.

13. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2012 április

